

Nr 31.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.; given Stockholms slott den 31 januari 1947.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed jämlikt § 87 regeringsformen föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.

GUSTAF.

Herman Zetterberg.

F ö r s l a g

till

L a g

om fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 26 april 1940 med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.,¹ vilken enligt lag den 3 maj 1946 (nr 189) gäller till och med den 30 juni 1947, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1948.

---

¹ Senaste lydelse av 10 §, se SFS 1944: 394.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler fråga om *fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.* samt anför därvid följande.

Denna lag avser att vid krig eller krigsfara eller eljest under utomordentliga, av krig föranledda förhållanden bereda möjlighet att på rättegångsväsendets område anpassa såväl organisation som förfarande efter lägets särskilda krav. I likhet med ett flertal andra författningar av beredskapslagstiftnings karaktär är lagen så uppbyggd, att dess centrala bestämmelser skola äga tillämpning först sedan Kungl. Maj:t förordnat därom. I 1 § stadgas nämligen, såvitt nu är i fråga, att Konungen, när riksdagen ej är samlad, äger förordna att bestämmelserna i 2—12 §§ skola tillämpas, samt att, under tid då riksdagen är samlad, Konungen med riksdagens samtycke äger meddela sådant förordnande. Genom kungörelse den 10 maj 1940 (nr 312) meddelade Kungl. Maj:t med sådant samtycke förordnande om bestämmelsernas tillämpning. Giltigheten av detta förordnande blev genom kungörelse den 17 maj 1946 (nr 200) i så måtto inskränkt att från och med den 1 juli 1946 endast vad i 11 § i lagen sägs äger tillämpning. I 11 § första stycket stadgas, att om någon är skyldig att för bevakande av sin enskilda rätt inom viss i lag eller författning föreskriven tid instämma talan eller påkalla prövning i annan ordning eller inför domstol eller domare vidtaga annan åtgärd och han på grund av förhållanden, som avses med lagen, finnes hava varit ur stånd att inom den föreskrivna tiden vidtaga åtgärden, skall vad i lagen den 22 juni 1939 om särskilda rättsmedel är stadgat angående återställande av försutten tid tillämpas, även om åtgärden icke är av beskaffenhet som där sägs. Vad sålunda sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande ansökan om resning och besvär över domvilla. Enligt 11 § andra stycket skall i fråga om återställande av försutten tid enligt första stycket i paragrafen eller lagen den 22 juni 1939 vad i 11 § sistnämnda lag är föreskrivet

därom, att ansökan skall göras sist inom ett år från den dag då tiden utgick, ej äga tillämpning, om sökanden på grund av förhållanden, varpå förevarande lag har avseende, finnes hava varit ur stånd att inom sagda tid göra sådan ansökan.

Lagen, som från början erhöll begränsad giltighetstid, har varje år förlängts och äger för närvarande jämlikt lagen den 3 maj 1946 (nr 189) giltighet till och med den 30 juni 1947.

Departements-
chefen.

Då frågan om fortsatt giltighet för denna lag föregående år övervägdes inom justitiedepartementet, företogs undersökning i vilken mån efter krigstillståndets upphörande ett praktiskt behov kunde föreligga att alltjämt tillämpa de olika bestämmelserna. Härvid befanns, att om också flertalet av dessa bestämmelser knappast längre syntes behövliga, i allt fall den i 11 § öppnade möjligheten att vinna förlängning av vissa legala frister fortfarande måste anses vara av värde med tanke på talrika rättsägare i främmande länder, till vilka normala postförbindelser och kommunikationer i övrigt ännu ej kunnat återställas. I följd härav framlades proposition om lagens förlängning men blev, efter det propositionen bifallits, genom den förutnämnda kungörelsen den 17 maj 1946 tillämpligheten av lagen från och med den 1 juli 1946 inskränkt till att gälla 11 §.

Även om kommunikationerna med främmande länder sedan föregående år förbättrats synes dock läget alltjämt vara sådant att behov av lagen föreligger. Därvid bör tagas i betraktande att stora befolkningsgrupper i Europa till följd av kriget alltjämt befinna sig under sådana levnadsförhållanden att bevakandet av rättsliga angelägenheter i ett främmande land ofta måst anstå. Med hänsyn till det sagda synes lagen böra erhålla fortsatt giltighet, förslagsvis till och med den 30 juni 1948.

På grund härav har inom justitiedepartementet upprättats förslag till *lag om fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.*

Föredraganden hemställer härefter att lagrådets utlåtande över lagförslaget, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar¹, måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Karl Gustaf Grönhagen.

¹ Denna bilaga, vilken är lika lydande med det vid propositionen fogade lagförslaget, har här uteslutits.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 30 januari 1947.

Närvarande:

justitieråden GYLLENSWÄRD,
NISSEN,
HELLQUIST,
regeringsrådet KUYLENSTIERNA.

Enligt lagrådet den 29 januari 1947 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 17 januari 1947, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättat förslag till *lag om fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.*

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lagrådet av byråchefen för lagärenden i justitiedepartementet hovrättsrådet H. K. H. Holmgren.

Lagrådet lämnade förslaget utan erinran.

Ur protokollet:

Åke Mossler.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 31 januari 1947.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG, WEIJNE.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, anmäler lagrådets den 30 januari 1947 avgivna utlåtande över det till lagrådet den 17 i samma månad remitterade förslaget till *lag om fortsatt giltighet av lagen den 26 april 1940 (nr 272) med särskilda bestämmelser angående domstolarna och rättegången vid krig eller krigsfara m. m.*

Med förmälan, att förslaget av lagrådet lämnats utan erinran, hemställer föredraganden, att förslaget måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdna hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Sven Leffler.